

**Критерії оцінювання з біології
7-9 класи НУШ**

Вступ

Вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів 7-9 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти розроблено відповідно до діючого Державного стандарту та на основі змісту вимог до обов'язкових результатів навчання учнів у природничій галузі визначені ключові компетентності та наскрізні вміння та очікуваних результатів навчальної програми, складеної на основі модельної навчальної програми «Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт.. Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.).

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-ти бальною шкалою.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Оцінювання результатів навчання учнів/учениць має керуватись такими категоріями критеріїв:

- робота з текстовою і графічною інформацією;
- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплені навчальним матеріалом;
- комунікація, зокрема з використанням інформаційно – комунікаційних технологій.

Критерії оцінювання відповідно до груп результатів (індексів).

Розрізняють поточне, формувальне (оцінювання для навчання або оцінювання «в процесі») та підсумкове (семестрове, річне).

Поточне та формувальне оцінювання здійснюють з метою формування в учнів усвідомлення способів досягнення кращих результатів навчання, а підсумкове оцінювання дає можливість отримати дані про рівень співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначені Державним стандартом та освітньою програмою.

Формувальне оцінювання - це про покращення якості викладання та підвищення ефективності освітнього процесу. За допомогою нього вчитель може оцінити не лише академічні результати, а й дослідити індивідуальні особливості дітей. Усе просто: для того, щоби процес був результативним, варто опанувати інструменти та методи формувального оцінювання.

Формувальне оцінювання допомагає дітям ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони, зосередитися на тих навичках, що потребують удосконалення.

Мета формувального оцінювання – не лише підвести підсумок навчання дитини в балах, але і знайти спосіб покращити ефективність уроків.

Контроль за результатами роботи частково передається учневі, адже завдяки визначеним критеріям оцінювання учні:

- знають і розуміють своє завдання;
- стають відповідальними за власне навчання;
- вільно ставлять запитання та можуть розраховувати на поважливе ставлення;
- знають, що робити, щоби покращити якість своєї роботи;
- почуваються важливими і впевненими.

Для вчителя. Покращення результатів роботи. Вчитель постійно спостерігає та аналізує, які методики спрацьовують у конкретному класі, а що взагалі не працює; які інструменти підвищують ефективність навчання учнів; які думки та теми обговорюються в класі (а отже, хвилюють учнів). До того ж так формуються довірливі та поважливі стосунки між дітьми та вчителем. Як результат – комфортна атмосфера в класі.

Отже, формувальне оцінювання:

- не банальна оцінка: це фокус на труднощах й допомога для кращого розуміння матеріалу;
- забезпечення вчасного фідбеку (зворотного зв'язку) як для учнів, так і для вчителя;
- допомога учням у виявленні та сприйнятті їхніх сильних та слабких сторін;
- допомога вчителям у визначенні матеріалу, складного для учнівського сприйняття.

1. Здійснює дослідження природи.

Рівні	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти дослідження, виконує незначну частину простих завдань/дослідницьких дій з допомогою вчителя.
	2	Учень/ учениця частково виконує прості завдання/дослідницькі дії, за допомогою вчителя.
	3	Учень/учениця виконує прості завдання/дослідницькі дії за допомогою вчителя за зразком.
Середній	4	Учень/учениця за чітким алгоритмом може виконати певні дослідницькі дії, звертаючись по допомогу до вчителя; частково розуміє і може пояснити дослідницькі дії.
	5	Учень/учениця за чітким алгоритмом самостійно виконує дослідницькі дії, може їх пояснити допускаючи помилки.
	6	Учень/учениця за чітким алгоритмом може виконати певні дослідницькі дії правильно, але не досить осмислено, дослідницькі дії може пояснити.
Достатній	7	Учень/учениця самостійно та осмислено проводить дослідження, контролює свої дії, опирається на певні факти та закономірності при виконанні дослідницьких дій, може розв'язувати проблемні ситуації за відомим зразком під керівництвом вчителя.
	8	Учень/учениця проводить самостійно дослідницькі дії, робить неточні висновки, контролює власну діяльність; розв'язує деякі стандартні проблемні ситуації за алгоритмом під керівництвом вчителя.
	9	Учень/ учениця розв'язує проблемні ситуації відомими способами під керівництвом вчителя, робить висновки, повністю контролює свою діяльність.
Високий	10	*Учень/учениця ставить запитання, установлює логічні зв'язки між досліджуваними об'єктами, явищами, процесами ; Застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних дослідницьких /проблемних ситуаціях; пропонує декілька способів розв'язання проблеми.
	11	
	12	

*В даному випадку бал залежить від ступеня повноти та чіткості дій учня; від кількості та влучності, запропонованих учнем/ученицею, розв'язання проблеми.

2. Здійснює пошук та та опрацьовує інформацію.

Рівні	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця сприймає і розпізнає отриману інформацію від учителя, або інших осіб.
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя, інших осіб із запропонованих джерел.
	3	Учень/учениця відтворює певну частину інформації, отриману від учителя, інших осіб та із запропонованих джерел.
Середній	4	Учень/учениця відтворює за поданим зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел, може висловлювати свої думки, використовуючи отриману інформацію.
	5	Учень/учениця для виконання навчальних завдань, частково застосовує інформацію, отриману від учителя/ інших осіб або із запропонованих джерел, з помилками й неточностями; знаходить у почутому /прочитаному відповіді на прості запитання.
	6	Учень/учениця здійснює пошук інформації в запропонованих джерелах; застосовує інформацію, отриману від учителя/ інших осіб або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань за поданим зразком.
Достатній	7	Учень/ учениця знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і правильне розв'язання проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб; перетворює інформацію одного виду в інший.
	8	Учень/учениця аналізує власноруч знайдену інформацію з обраних джерел, намагається її самостійно аналізувати, зіставляє та групує її за певними ознаками; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб; самостійно перетворює інформацію одного виду в інший.
	9	Учень/учениця аналізує інформацію, отриману з різних джерел; намагається власноруч створювати інфопродукти (презентації, постери та ін.)
Високий	10	Учень /учениця виділяє та узагальнює суттєву й потрібну інформацію, отриману з різних джерел; оцінює інформацію за поданими критеріями під керівництвом учителя.

	11	Учень/учениця самостійно знаходить потрібні джерела інформації, може критично оцінювати якість поданої інформації в знайдених джерелах, проте консультується з вчителем; самостійно аналізує знайдену інформацію, яку оцінює за наданими критеріями.
	12	Учень/учениця порівнює та оцінює інформацію, отриману з різних самостійно вибраних джерел; самостійно оцінює надійність джерел інформації.

3. Усвідомлює закономірності природи

Рівні	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця намагається відповідати на прості запитання.
	2	Учень/ учениця намагається знаходити у почутому/ прочитаному часткові відповіді на запитання; намагається виконувати прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; слухає інших, комуні кує за потреби.
	3	Учень/учениця знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; виконує окремі завдання/навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; частково долучається до роботи в групі; намагається висловлювати свої думки.
Середній	4	Учень/учениця розуміє окремі поняття/терміни/навчальні дії; виконує завдання/навчальні дії за зразком з допомогою вчителя; частково виконує обов'язки, розподілені в групі.
	5	Учень/ учениця намагається пояснити основні поняття/явища/навчальні дії; виконує завдання/навчальні дії за запропонованим алгоритмом з допомогою вчителя; виконує свою частку групової роботи.
	6	Учень/учениця відповідає на окремі запитання, наводить типові приклади й аргументи на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні і частково – пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків
Достатній	7	Учень/учениця відповідає на окремі запитання, наводить типові приклади й аргументи на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково – пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно або в групі; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя, висловлює припущення щодо їх розв'язання; налагоджує комунікацію,

		співпрацює в групі за погодженим планом, виконуючи навчальні завдання.
	8	Учень/учениця розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; відповідає на запитання, доповнює думку/відповіді однокласників; виконує окремі навчальні дії; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в групі; залучає інших до співпраці в межах запропонованої теми.
	9	Учень/учениця розпізнає проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомими способами під керівництвом учителя; добирає доречні приклади та аргументи щодо висловленої думки; виконує пошукові завдання; активно співпрацює з іншими, генерує ідеї під час виконання завдання.
Високий	10	Учень/учениця розпізнає проблемні ситуації; ставить запитання, установлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в типових навчальних ситуаціях; здійснює різні види навчальної діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно або в групі; долучається до розроблення критеріїв оцінювання власної діяльності, діяльності групи.
	11	Учень/учениця висловлює щодо проблемної ситуації власну позицію, аргументує її; оцінює різні аспекти проблеми; використовує наукові факти для формулювання власних суджень; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нетипових ситуаціях; конструктивно взаємодіє в групі для розв'язання спільних навчальних завдань; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії і дії групи.
	12	Учень/учениця висловлює щодо проблемної ситуації власну позицію, аргументує її, робить висновки; установлює закономірності. Підтверджує їх прикладами; застосовує здобуті знання й практичні вміння для розв'язання проблемних ситуацій, усвідомлює ризики й прогнозує наслідки; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; організовує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; толерує різні точки зору, опосередковує спілкування в групі.

Розрізняють поточне, формувальне (оцінювання для навчання або оцінювання «в процесі») та підсумкове (семестрове, річне).

Поточне та формувальне оцінювання здійснюють з метою формування в учнів усвідомлення способів досягнення кращих результатів навчання, а підсумкове оцінювання дає можливість отримати дані про рівень співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначені Державним стандартом та освітньою програмою.

Формувальне оцінювання - це про покращення якості викладання та підвищення ефективності освітнього процесу. За допомогою нього вчитель може оцінити не лише академічні результати, а й дослідити індивідуальні особливості дітей. Усе просто: для того, щоби процес був результативним, варто опанувати інструменти та методи формувального оцінювання.

Формувальне оцінювання допомагає **дітям** ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони, зосередитися на тих навичках, що потребують удосконалення.

Мета формувального оцінювання – не лише підвести підсумок навчання дитини в балах, але і знайти спосіб покращити ефективність уроків.

Контроль за результатами роботи частково передається учневі, адже завдяки визначеним критеріям оцінювання учні:

- знають і розуміють своє завдання;
- стають відповідальними за власне навчання;
- вільно ставлять запитання та можуть розраховувати на поважливе ставлення;
- знають, що робити, щоби покращити якість своєї роботи;
- почуваються важливими і впевненими.

Для вчителя. Покращення результатів роботи. Вчитель постійно спостерігає та аналізує, які методики спрацьовують у конкретному класі, а що взагалі не працює; які інструменти підвищують ефективність навчання учнів; які думки та теми обговорюються в класі (а отже, хвилюють учнів). До того ж так формуються довірливі та поважливі стосунки між дітьми та вчителем. Як результат – комфортна атмосфера в класі.

Отже, формувальне оцінювання:

- не банальна оцінка: це фокус на труднощах й допомога для кращого розуміння матеріалу;
- забезпечення вчасного фідбеку (зворотного зв'язку) як для учнів, так і для вчителя;
- допомога учням у виявленні та сприйнятті їхніх сильних та слабких сторін;
- допомога вчителям у визначенні матеріалу, складного для учнівського сприйняття.